

Előfizetési ár:
 Helyben házhoz hordva és vi-
 dékre postai megküldéssel:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Fél évre . . . 3 " — "
 Negyed évre . . . 1 " 50 "
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetéseket
 olesón közlünk. — Kinestári
 bélyegdíj minden hirdetésért
 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton.

Szerkesztőség:
 hova a lap szellemi részét illető
 közlemények küldendők:
 Debrecen, Kis-Csapó-utca 388.

Kiadóhivatal:
 hová az előfizetési pénzek, hir-
 detési kéziratok s díjak és a lap
 szétküldésére vonatkozó felszó-
 lalások intézendők:
 Debrecen, Kis-Csapó-utca 388.

Kéziratokat nem adunk vissza.
 Bermentelen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:
Csengey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:
Ifj. dr. MITROVICS GYULA.

László főherceg — a sirban.

szept. 11.

Megtörtént... a mi a földé, földbe
 tétetett, a mi az égé, égbe szállt.

Szemkápírázó pompa, magas
 méltóságok jelenlétében ment végbe
 a temetés. Ez szólt arról, hogy a
 királyi ház méltóságának volt az
 elköltöző tagja; az a néptenger ára-
 dat, mely a temetésen legmélyebb
 részvét könyeivel borongó arcain,
 megjelent, hogy végső istenhozzádot
 rebegjen a sirboltba szállónak, s még
 annak megtörténte után is alig bír
 szétozslani... az azt bizonyítja, hogy
 egy nemzet reménye, kedvence volt,
 s alig akarja elhinni, hogy végkép
 lemondania kell róla.

A fájdalmas család *Klotild* főher-
 cegnőt az anyai fájdalom e földi
 példányát, ezt a „mater dolorosát”
 követték *Mária Dorotya, Klementina,*
Augusta, Lujza főhercegnők; a fáj-
 dalmában megfásult apát *József* fő-
 herceget — a meghatott testvér *József*
Ágost, a király képviselője Otto, Koburg
Fülöp, Rainer, Jenő, Frigyes, Ferenc-
Szalvator, Ferdinánd-Szalvator főher-
 cegek és *Thurn-Taxis* herceg.

A requiem szavait könybe borult
 szemek által bizonyított igaz érzéssel
 intonálta a hercegrímás, az ő könyvei
 nemesak minden jelenlevőnek, han-
 nem még a fájdalmában már kime-

rült apának is könyeket esáltak
 szeméibe.

Itt el kellett volna maradni a
 temetési szóformaságból a „doloros
 inferni”-nek, mi közé annak az ifju-
 nak, ki mindenkit — s kit mindenki
 szeretett, azzal a pokollal, mely a
 bűn számára találtatott fel; övé a
 jóság, az erény, az édes szeretet
 fényköre — az „örök világosság,”
 „et lux perpetua luceat ei.” — És
 az egész haza, e drága szerelmét
 vesztett haza, e drága kedvencét
 vesztett nemzet érzi és zokogja
 utána: „requiescat in pace.”

Ez a nemzeti rokonérzés a leg-
 hervadhatlanabb koszoru azon a
 koporsón, mely f. hó 11-én a budai
 sirboltba tétetett.

Ellentétek . . testvériség.*)

I.

Midőn a napi események közt örömmel
 olvasom az *unitáriusok bölöni zsinatának*
 lefolyását: örömmel konstátálom, hogy ez a
 hazánkban számára parányi, a más ker. egy-
 házak által lenézett, vagy fel sem vett fele-
 kezet, mily életjelt, az életerőnek mennyi
 bizonyosságát tudja felmutatni, nem világra-
 szóló tüntetésekben, hanem otthonias, de az
 életjogosultságot annál inkább kifejező lel-

*) E cikk lapunk egy lelkes barátjának tollá-
 ból ered. Közlése némileg késétt, de idejét nem
 multa.

kesülésben. Valóban bámulatra méltó annak
 a bölöni unitárius zsinatnak lefolyása, mind
 az érdem megbecsülésében, mind a tárgyalás
 tartalmasságában, mind az ünnepek nem-
 zeties fényében! . . . Méltán tarthatjuk az
 unitáriusok zsinatját a hamisítlan magyarság
 időnként feltűnő megnyilatkozásának ott ha-
 zánk távol délkeletén; mert azt kell mon-
 danunk, hogy az ő ünneplések nem mondvá
 csinált dekoráció, hanem vallásos és nemzeti
 érzelem belőlről feltörni készített kiadásá;
 mint azoké a csudaforrásoké, melyek alig
 látszanak létezni, de időszakonként felzudulva
 tudatják, hogy igenis élnek a belső erő bizo-
 nyos és el nem fojtható követelése szerint
 demonstrálva a létezését.

És mennyi áldozat egy-egy unitárius
 egyházban a testvéri együttérzés megbizo-
 nyításáért, a testvéri együvértartozás érdeké-
 ben. Egyszerű nép és szegényesnek látszó
 viszonyok közt élő egyházközség, napokon
 keresztül pazarbőséggel szívesen fogadja s
 látja — közelből és távolból jövő nemzet és
 elvtestvérek ezreit.

Ilyen vendégszeretet a legnagyobb még
 őseréjében mutatkozó jellemvonás, mely míg
 a magyar nemzet nagy zömében gyengült
 már, ott . . . a *Szekelyföld* bérci között s
Háromszék áldott mezein: — még javában
 tenyészik. Ebben a mi beteges korunkban,
 az élő és cselekedetekben nyilatkozó hitért
 való fájdalmas érzéssel szívünkben s a nem-
 zeti jellemvonások gyengülése iránt panaszos
 ajkainkról szálljon örömteljes üdvözet az
 unitárius testvérekhez! A hitelvek elválasz-
 tanak; de *ellentétben* azokkal egyesít velők

TÁRGA.

A miket én megbámultam!

E napokban a Szepességen jártam. Kis
 fiamat vittem oda, a Kárpátok tövében fekvő
 egyik kis faluba, a német szó megtanulása
 végett. Estve volt már, midőn a vont velünk
 a poprádi állomásra berobogott, a hol már
 ismeretlen házi gazdánk várt bennünket, egy
 értelmes és jóságos kinézésű fiatal szepesi
 német ember, a ki csak töredeve beszélt a
 magyar nyelvet. Az ő fogatán mentünk tovább
 a jó karban tartott pompás országuton.

Szép holdvilágos este volt. Előttünk a
 Kárpátok sok helyütt még ma is hóval telt
 magasra nyúló bérci meredek ég felé, s az
 onnét felénk lengedező üde légáramlat egészen
 fölfrissíté a vasúti kupé fülledt levegőjében
 a hosszú útasztól ellankadt tagjainkat.
 Előbb egy kicsi városkán mentünk végig.
 Meglepett az ott látható esz és rend. Szépen
 kövezett utcái, s szép sorban egymás mellett
 fekvő házainak virágokkal megrakottablakai,
 a város közt elfutó csörgedező patak, a
 fenyőfáktól környezett számos gyönyörű
 turista telepek, villák és emeletes épületek,
 a holdtól bevilágítva kellemes látványt nyuj-
 tottak. „Minő templom ez?” — kértem a
 gazdától egy új templom mellett elhaladva.
 „Az a róm, katolikusoké?” „Hát az a másik

szép templom?” — kérdeztem tovább. „Az
 meg a miénk, az evangélikusoké!” — felelt
 némi büszkeséggel. „Hát ez a szép, emeletes
 épület?” „Az az evang. iskola.” „És ez a
 másik?” „Az az ev. paplak.” „És ez?” „Ez
 meg az evang. tanítói lak”; és így tovább.
 Megvallom, hogy mindezeket gyönyörködve
 bámultam meg; miközben eszembe jutottak
 a mi sokszor izléstelenül épített templomaink,
 iskoláink, szegényes papi és tanítói lakásaink,
 elpusztult fillokerás szőlőink, elszegényedett
 s a kivándorlás által erősen megfogyott
 csüggedő hiveinkkel. Szomorúan gondoltam
 el, hogy mennyivel hátrább állunk mi ezek-
 nél! Itt csupa pezsgő élet, virulás, tavasz,
 még kül természetben is. Nálunk a letarolt
 mezők s a közelgő ős mintegy jelképezik a
 mi örömtelen sivár egyházi és társadalmi
 életünket is. No, de hiszen ez város! gon-
 dolám s bizonyára másképp lesz ez itt is a
 falukon.

Az aratásról kezdtünk beszélgetni. A
 gazdám elmondá, hogy milyen kevés szántó-
 földjük van nekik, s az is mily szűken, mily
 keveset terem, s milyen silány nálok az ép
 most folyó aratás is. Elmondá, hogy még a
 főzeléket és a zöldségeket is a távoli kassai
 piacról kénytelenek nagy áron vásárolni.
 „S hogy élhetnek meg így?” — kérdeztem.
 „Csak úgy — felelt ő — hogy nálunk min-
 denki szorgalmas, iparkodó, takarékos és a
 mi fő, kevéssel megelégedő!” „És az egy-
 házuk milyen?” — kértem tőle. „Hát bizony

mi igen kevesen vagyunk, a hiveink száma
 alig meg hatszázra, de van szép templom-
 munk, emeletes iskolánk és két tanítónk; s
 a hiveink mind egyszerű földművesek ugyan,
 de értelmesek, vallásosak, a kik ünnep- és
 vasárnapokon mindig eljárnak a templomba.”

Ilyen beszélgetések közt értünk be a
 kis német faluba. Mindjárt a falu szélén
 feltűnt egy erkélylyol ellátott szép emeletes
 szálloda, melyet gyönyörű fenyő- és nyírfák-
 ból álló terjedelmes park vett körül. Fehér
 kavicsal behintett szép sima útjai és fehér
 padjai itt-ott kicsillámlottak a sűrű fák közül.
 „Van itt szökőkút, tó és virágos ágyak,
 csörgő patak, fürdő és kuglizó” — mondá
 gazdám, s az ünnepnapok délutánjait mi itt
 e kertben szoktuk rendszeren eltölteni; a száll-
 datulajdonos egy közülünk való derék evang.
 ember” stb.

Alig hagyttunk el pár házat és megál-
 lottunk egy egyszerű emeletes ház előtt. „Ez
 az én házam” — mondá a gazda, mire ki-
 nyitották a kaput s egy öregebb s egy fiatal
 nő (a gazda anyja és neje) üdvözöltek szíves
 örömmel. Beléptünk egy földszintes szobába.
 Egyszerű falusi bútorok: asztal, ágyak, fa-
 székek, egy kommod, egy inga óra és egy
 boglyakemence képezték e szoba összes
 bútorzatát. A falról Luther és Melanchton
 jól ismert arcképei tekintettek le ránk. A
 kommodon heverő német biblia, ima és éne-
 keskönyvek a család vallásosságára mutat-
 tak . . . Kevés pihenés után az emeletre

az egyszerű szertartások közössége, történeti emlékeink megbecsülése, mindenekfelett az a megszentelő magasztos érzés, hogy szívvel-lélekkel, életre-halálra **magyarok vagyunk**. Igen . . . Egyesít a tizenkilencedik század alkonyán nem a hit, de az ezeréves nemzeti lét megszentelő követelménye: — a közös faj és **nemzet-szeretet**, a közös törvénytisztet, mely a közös haza felett „béke öreként ül és virraszt”, mely által az áldás valóságává válik a nagy honalkotó szent imája: „Virulj te hon, ragyogj te nép nagyságban ezrekig!” Óh a közös nemzeti érzés jól eső büszkeségével oly jól esik mondanunk: „Virul e hon, ragyogva él a hősi nemzedék!”

II.

Vajha kitudnók egyeztetni az ellentéteket, melyek nagy Magyarországon egyesek, egyletek, sőt a napi sajtó megnyilatkozása szerint is tagadhatatlanul léteznek elvben és életben egyiránt. Nem szólunk az ugynevezett „Néppárt” üzelmeiről, melyek azt mutatják, hogy sokan vannak kik keresztyéneknek nevezik magokat, de valóban nem Krisztuséi, hanem vagy Páléi, vagy Apollóséi. Ezek ellenében van bizonyos tudatunk: „Más fundamentumot senki nem vethet azonkívül, amely egyszer vettett, mely a Jézus-Krisztus”, van azok ellenében bizonyos reménységünk is: „Hogyha valaki épít e fundamentumra aranyat, ezüstöt, drágaköveket, fát, szénát, pozdorját: mindenkinek munkája nyilván lesz, mert a nap megmutatja, mert a tűz által megjelentetik és mindennek munkája minemű legyen — a tűz megpróbálja.

Ez a tűz: az életgyakorlat által alakított közvélemény, mely a fanatizmus irrealis pozdorjait, melyeken sem álladalmi, sem humanus társadalmi épület fen nem állhat, kérlelhetetlenül megégeti. Ezen korunk, hazánk és ker. egyházi életünket irritáló elvtelenségtől alaposan félni tehát nincs okunk, mert bár az egyén és társadalom egészséges fejlődését zavarni látszik is, de meg nem akaszthatja, sőt a feltartóztathatlan haladás kerekéi alatt összezuzatva, vagy végkép megsemmisül, vagy vonagló haldoklásban marad hátra, — hogy mint élőhalott bizonyosága legyen annak, hogy ki az emberiség liberalis

fejlődésének utjába veti magát, „vagy elmarad, vagy eltiportatik.”

De egyesek, kik követelik maguknak, hogy tisztán látnak s a sajtó, mely követeli magának, hogy ő éppen a közvélemény organuma, ha hamis liberalizmust hirdetnek: sokkal veszedelmesebbek! . . . mert nehezen ismerhetők fel. S ilyenekkel is találkozunk nem ritkaság.

Valódi liberalizmus csak demokrata alapon fejlődve tarthat jogosultságot arra, hogy emberiségi életelv legyen. A keresztyénség éppen azért lett az emberiség fejlődésének iránymutatója, mert megalapítója, Krisztus demokrata volt, a szó legfelműltébb s legnemesebb értelmében. Vagy mit jelent mást Krisztus azon kijelentése melyet Mát. 20: 25—28 versében ad: „a pogányok fejedelmek uralkodnak azokon és a kik hatalmasok uralkodnak azokon; de nem így leszen köztetek, hanem a ki köztetek nagy akar lenni legyen ti szolgátok. És valaki köztetek akar első lenni, legyen ti szolgátok. Mint az embernek fia nem jött, hogy szolgáljanak neki, hanem, hogy ő szolgáljon és adja az életét váltságul sokakért.” S az az ország, melyet ő ily elven megalapítani akart, bizonyára „nem abból a világból való” volt, mikor a pogány császárok uralkodtak s Krisztus emberi és hazafias lelke keserűen tapasztalta a zsidó nemzeti érzés semmivéltelét, e nemzettagadó hivatkozásból is: „nincs királyunk, hanem császáruk!” Az az ország sokáig nem jött el magában a ker. országokban, s ker. egyházban sem, sőt éppen itt méginkább eltávolodott a krisztusi demokráciától, midőn a ker. társadalom élére annak nevében, ki nem akart király lenni s kitemiatt „Jesus nazariensis rex judeorum” gunyiratu kereszten megfeszítettek, **pap-király** helyezkedett, egyedül döntő, esalhatlan, földön földfeletti képességgel, mely által az egyház nagyon is e világból való ország lett; könnyen érthetőleg, hogy azzá lehessen száműzték belőle ama demokráci Krisztusi elveket.

Hogy állunk most is mi, itt hazánkban élő ugynevezett „protestáns keresztyének” a Krisztus országával? Ugy a mint Pál apostol mondja a Filip. 3: 13. versében: „nem

állítom, hogy elértem volna a célt”; s mi a teendők? Az amit a 14. v. mond: „azokat a melyek hátam megett vannak elfelejtvén, azokra pedig igyekezzvén, melyek elől vannak, a célfelé futok, az Istennek a Krisztus-Jézusban való mennyei hivatala jutalmának elvértelére.” Ez feladata minden keresztyének . . . nem hátra nézni, de előre és mindig előre küzdeni, törni a krisztusi tökély elérése, mint cél felé. Elérhető-e? nem kell azt vizsgálni; de elérhetése felé mindent megtevésre igyekezni kell. Ebben áll a keresztyén belső békéje s ez biztosítja azt a fenséges nyugalmat, mely meggyőzi a világot, a kötelességek hű, kényszer és tüntetés nélküli teljesítésének végnélküli lánczatán, gyönyörözéssel magunkra, példaadólag másokra nézve. S ez által az egyén már a társadalom élő és éltető tagjává is válik, akár mint család, — akár mint egyházi és polgári társadalmi tag.

Korunkban hazánk óriás lépést tett a keresztyén tökéletesedés felé, többet mint azon 900 év alatt, mely idő óta nevezi magát keresztyének. Sokáig csak felszínes keresztyén volt s egyes felekezetek az egyedül üdvözítő hit vallásával kérkedve és támadva, mások pedig védekezve — jó részt elfelejtettek arról a mi fő — a szeretetről, s még jó volt ha csak lenézték, vagy csak szóval és írással bántalmazták egymást. Most már mindannyian egy haza gyermekei egyenlő törvények védelme alatt, testvérekképen élhetünk; ugyanazon kötelességeket teljesítve ugyanazon jogokat is élvezhetjük. Nem jobban van ez így, mintha a megkülönböztetett testvérek irigységével tekintenénk ezután is egymásra? A krisztusi erkölestán értelmével és átérzésével, — de egyszersmind tiszta honfűi érzéssel és előrelátással is mondjuk azt, hogy — így van jól. Egy az Atya, egy a megváltó; vajha egy lenne a közös érzésben való megszenteltetés is! Meg lesz ez is, csak ne vessük el magunktól a hitbeli fanatizmus örökségével, a testvéri szeretetet egyesítő Megszentelő áldását. Erre nézve jó tanácsot azonban hiában kérdezzük akár a Vatikánban, akár a müncheni kath gyűléstől. Önlekiismeretünk, melyet krisztusi elvek szerint képeztünk megmondja nekünk, hogy „vala-

vezettek fel bennünket. Itt egy szabad konyhából egy még egyszerűbb szobába jutottunk, a hol egy asztal, divány, néhány szék és egy rozszant régi zongorán kívül semmi más butodarab nem volt található. Ez szolgál a kis család reggeliző, ebédlő és vacsoráló szobájául. S ebből nyílt meg egy szoba, az utczára szolgáló ablakkal. Ez már meglehetősen komforttal volt berendezve. A falak, az ajtók újra festve; az ablakokban könyöklő párnák, csinos eszerépkályha, függőlámpa; szép asztal, divány, nádszékek, siffonok, szőnyegek, két faragványnyal ellátott magas ágy, hófehér párnákkal és selyem paplanokkal, mosdó és éjjeli szekrények, tükör s a falakon olajfestmények, az asztalon régi képes német lapok, elég kényelemre mutattak. Ilyen vendégszobája majd minden gazdának van ott, s ezeket a tulajdonosai nem igen használják, hanem a turisták és fürdővendégek számára tartják fel, azoknak adják ki a fürdőidény alatt bérbé.

Egy széphanjú toronyóra hangos ütése hallatszott át a szomszédból. „Nini! hát a tornyukon óra is van?” — kérdezém. „Oh ez nem a mienk” — viszonzá a gazda, „ez a róm. katolikusoké, akik itt ugyan alig vannak vagy kétszázan s köztük alig van két gazda, de azért van tornyos templomuk, iskolájuk, papjuk és tanítójuk is, de a tornyuk a mienk is, azt közösen használjuk, és így van ez a szomszéd helyiségekben is s egymással mi a legszebb békében és egyet-

értésben élünk. Elváltam a gazdától és lefeküdtem, sokáig tündödvén még a felett, hogy e tekintetben mennyire más világ van minálunk a mi magyar vidékünkön.

Reggel korán fölkelve, az egész falut bejártam a kis fiammal. A házból kilépve mindjárt feltűnt a rendes járda, a kövezet és a csatorna, mintha csak egy nagyobb városban lettem volna. Dacára annak, hogy a házaknál is vannak kútak, az utczákon is több helyütt láttam rendes szivárványos kútakat és esorgókat. Az emberek — a kikkel találkoztam, mind a legilletelmesebben köszöntöttek. Az öregebbek közül nem egy bizalmasan meg is szólított, látva, hogy a kis fiammal megyek s megkérde, hogy a német szóra hoztam-e a kis fiapát, s hogy kinél lesz szálláson? S igenlő szavaimra elkezdte dicsérni a gazdánkat, majd a helységeket, iskolájokat, templomjokat, papjokat és tanítóikat, a legjobbat mondva mindenik felől s biztatott, hogy a kis fiam jól fogja magát érezni közöttük, hogy ők nagyon szeretik a magyar gyermekeket, a miket én jóleső örömmel hallgattam.

Néhány emeletes ház között feltűnt egy, melynek homlokzatára „Evang. népiskola” volt felírva. Igazán szép épület, a mely beillenék bármely városba is. A falu másik végén egy kies dombon áll a csinos külsejű evang. templom, torony nélkül s mellette a paplak. Ennek a végén van még egy jól berendezett vízi-fűrés- és lentörő malom, a

Tátrából jövő kristálytisza vizü patak mellett, a mely sebes esörgézzel siet a helység közt végig, s mind a két oldalán apró karók és karfák vannak lerve, a hol a szorgalmas falusi gazdasszonyok a lenből készült híres szepesi vásznaikat fehéritik. A másik utczáján visszajövet megálltunk egy igénytelen földszintes ház előtt, melynek falába fehér márványtábla van illesztve s rajta magyar felírás jelzi azt, hogy e házban születtek Hunfalvy Pál és János testvérek, európai híru jeles tudósaink. — A falu jegyzője lakja e kis lakot, a ki egykor a mi városunkból szakadt oda. Bementünk hozzája s ő lekötözött szívesseggel fogadott. Ő az egyedüli, a ki folyékonyan s tisztán beszél magyarul, a többiek csak alig, vagy töredező. De azért a szepesi német mindig büszkén magyarnak vallja magát. Még a kik nem beszélnek is nyelvünket, még azok is, ha megkérdezzük őket nemzetiségük felől, büszkén mondogatják: „Wir sind deutsch sprechende Ungarn!” (Mi németül beszélő magyarok vagyunk!)

A jegyző úr elkísért bennünket, hogy a helységházát megmutatja. Egy pléhfödeles toronyformával ellátott magasabb épület előtt elhaladva, megkérdezém, milyen épület ez? „Ez a mi tűzoltó őrtanyánk!” felelt a jegyző úr. Hogyan? hát itt még tűzoltóság is van? — kérdezém meglepetve. „Oh igen!” — viszonzá a jegyző úr. Ezelőtt volt köztünk egy rossz ember, a ki többször gyújtogatott.

mit akartok, hogy cselekedjenek veletek az emberek, azont cselekedjétek ti is azokkal.“ „Szeressétek ellenségeiteket is, hogy legyetek a ti Mennyei Atyátoknak fiai, ki az ő napját felhozza mind a jókra, mind a gonoszokra sat.“ „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok tökéletes.“

Polgár-társadalmi életünkben pedig teendőket megszabja nekünk — jó hazafiúi érzésünk: „a haza minden előtt.“ Ennek jó törvényei tiszteletet, engedelmisséget igényelnek mindenkitől, kit ez a haza szült, táplál, s hantjával eltakar. „E nagy világon e kívül nincsen számodra hely. Aldjon, vagy verjen sors keze, itt éljed, halnod kell.“ Ez, ennek kell lenni a magyar haza minden gyermeke polgári evangéliomának.

És ezzel befejezhetnők mondanivalónkat. De van még egy intelmünk a sajtóhoz is. Mert fájdalmasan tapasztaljuk, hogy a napirenden levő reformtörvények életbeléptetése küszöbén, melyeknek céljak a hazai felekezetek általános testvériesítése s a közbeke megalapítása volna: a sajtó a viszály magvait szórja a felekezetek között. Bizony áldatlan munkát végeznek sokan az irás nagy hatalmával. De bizzunk az örök igazság kijelentésében, hogy a mi pozdorja meg ég a közvélemény tüzeiben s a mi életet érdemel megmarad és azon a pokol kapui sem vesznek diadalmat.

— a — r.

KÖZÉLET.

Fővárosi levél.

Budapest, szeptember hó.

A zajos és eleven, örökös lázban égő főváros, a hol jóformán senki sem törődik embertársaival, mostan egyszerre, gyász városává változott át, a fekete város, a melynek rideg szívét a nagy és igaz gyász hirtelen megdobbantotta . . . A László főherceg szomorú tragédiája volt bánatos alkalmá a szívek együttérzésének és soha a harmónia, a szeretet szebben és impozánsabban nem nyilatkozott meg, mint a gyász sötét napjaiban, mikor fekete lobogók hadserege lengett a házak felett és mikor az utcán, az otthon szentélyében, a nyilvános életben nem esett másról szó, mint az elhunyt kis fenségről, a

kinek életét oly hirtelen vágta el egy nyomorult puskagolyó . . .

Megható és lélekemelő, magasztos és kiengesztelő volt ez a szomorú látványosság, a mely oly spontán juttatta kifejezésre a magyar főváros lakosságának érzelmeit a legnépszerűbb magyar főhercegi család iránt. Edes kis leányok és komoly öreg urak szeméit áztatta meg ez a kegyetlen tragédia, és senki sem tudott belenyugodni abba, hogy többé nem fogja látni ezt a szép és kedves, sima állu heregfit, a mint sétál az utcákon, vagy masíroz a katonák között . . . Igénytelen és egyszerű volta lebilincselte mindenkit, és a budapesti helyőrség tisztjei sokat tudnának beszélni róla, hogy milyen ügyes katoná volt. Istenem, ha valaki főhercegnek születik, éppenséggel nem követelik tőle ezeket a tulajdonságokat. Hátha még valaki a József főherceg fiának születik?! A József főherceg fiának a legmagasabb jogcíme, hogy az apja fia. Szeretetünk, rajongásunk, imádatunk egyformán éri az ő fenséges családjá minden tagját. És László főherceg igazán az apja fia volt: magyar, egyszerű, természetes . . . A főváros szerelmes volt belé. Az anyák úgy tekintették, mint a gyermeküket. Nyomában megjegyzések hallatszottak: „Milyen szép ez a Lacika! A Lacika milyen aranyos!“ Egy főherceg, a ki Lacika: ez a becéző, kedves címzés illusztrálja legjobban az iránta való szeretetet. Hogy miért kellett őt elveszteniünk?!

Szegény kis fenség — az ő ifju, üde, bájos arcát, hogy megváltoztatta a borzadalmas halál! Az a kitűnő fölvetel, a melyet a Magyar Hírlap közölt és a mely a ravatalon kiterített főherceget ábrázolja, szomorú tanúsága a kis fenség kinszenvedéseinek. Hadnagyi uniformisában fekszik itt, feje egy vánkoson nyugszik, eltorzult arca élettelenül esik rá mellére . . .

A Magyar Hírlap fölvétele megdöbbentően szomorú és igaz valóság: A halál kegyetlenségét mutatja, a halálát, a mely ezt a szelid, édes arcot így eltorzította . . .

A mi kis főhercegünk nyugszik immár örökre az ősi kriptában, kardot nem vesz többé a kezébe, hadnagyi uniformisát, a melyre oly büszke volt, nem ölti többé magára . . . Itt hagyta fenséges szüleit, itt hagyott bennünket. A szemünk megtelik könnyel. És könnyes szemmel próbáljuk vizsgálni a szülőket, a mi főhercegünket és a fejedelmi anyát . . . Hátha megenyhülnek tőle, hátha jól esik nekik mérhetetlen fájalmukban, látni együvé formni a szíveket, a szeretett, a felejthetetlen fiu után való bánkódásban?! . . .

EGYHÁZI ÉLET.

Drohobeczy Gyula kőrösi gör. katolikus püspök nagy miszsió teljesítésére vállalkozott. Nem kisebb, mint az, hogy mivel nem engedték meg neki *Dalmáciában levő két egyháznak magyar papokkal való betöltését: most maga veszi át azok vezetését*; mert őt a király által kinevezett püspököt, nem utasíthatja ki a dalmát kormány. Fontos e vállalat, mivel *Dávid* tábornagy, ki a gör. keleti egyház hive, mindent elkövetett, hogy Dalmáciából még az unio eszméjét is kiírta, s célzatosan terjesztette a róm. és gör. katolikus polgárok között a szakadást. Az ő példája a zárai és sebenicói püspököket is felbuzdítja, mely már az utrakelt kőrösi püspök fogadásában láthatólag nyilvánult. Szándéka, hogy Dalmátországban szerzendő tapasztalatait, ő apostoli királyi felségének is felterjeszti, a küzdő egyházak védelmének megnyerése és a szenvedett sérelmek megtorlása tekintetéből; Bizonyos körök Dalmáciában ezen ut által feszélyezve vannak. Nem hitték, hogy a kőrösi püspök, kinek kormányzata alá tartoznak a dalmácia gör. katolikusok — vállalkozék az elhagyott egyházak meglátogatására, melyek emberemlékezet óta nem részesültek püspöki látogatásban. A látogatás azonban most folyamatba lévén véve: kellemetlen megütközések, könnyen érthető, mert méltó viszontkellemességekkel találkozniok — nem lehetlen. A hivatása magaslatán álló püspököt utjában megérdemelt ovációkkal fogadják s kísérik.

Román Mironról azt hírlik a lapok, hogy nem akar hozzájárulni a püspöki konferencia megállapodásához: hanem külön főpásztori levelet fog kibocsátani. Ez természetes és jogos feltevés, mert hiszen ő mint gör. keleti metropolita nem volt, nem is lehetett jelen a budai konferentián. Allása különvált a kath. püspökeiétől, tehát intézkedése is sajátágos.

A **dunántuli ev. ref. egyházkerület** f. hó 16-án tartja őszi gyűléseit Pápán.

A **vallás-unió kérdéséhez** szól a „Prot. egyh. és isk. lap“ szept. 5-ki 36. számában **Kiss Lajos** alacsony ev. lelkész, forró ohajtással, némi egyesülést lehetővé tehető indítvánnyal, melyek szerinte is kevésbé lényeges különbözőségek, s feladhatók: különösen kiemelve az egyesülés keresztülvihetőségét a magyarajku ág. hitválasuak és reformatusok közt. A nagyfontosságú kérdés azonban fennmaradván a lényegesebb különbözőségekre nézve; nem fog egyhamar megoldatni, s marad továbbra is: — testvéries gondolkodásu lelkek forró ohajtása. — De azért csak hadd emlegessék ez ügyet . . .

Akkor alakítottuk a tűzoltóságot, de mióta az tőlünk eltávozott, azóta megszűntek a tüzesetek; de ha a szomszéd közeli helységekben tűz van, akkor kivonulunk és segítjük őket.“

A falu közepén egy magában álló csinos emeletes ház előtt álltunk meg. „Ez a mi helységünk háza!“ mondá a jegyző ur. „Tessék, nézzük meg!“ Beléptünk az egyik szobába a kulesokért, a mely a „hajdu“ lakásául szolgál. Ezzel szemben van a „tanásterem.“ Benne hosszú zöld asztal, körülte csinos padok. A falon ő felségeik: királyunk és királynénk életnagyságú arcképei. A terem egyik szögletében a különféle mértékek. Egy fali szekrényben a helység és a magas Tátra térképei, egy másikban a „levéltár“ és a különféle jegyzőkönyvek, ügyesen, ékesen és sorrendben. Most egy másik terembe léptünk be. „Ez a mi kaszinónk!“ — mutatá a jegyző ur. Egy hasonló hosszú zöld asztal és székek voltak benne. Az asztalon a szepesi német ujságok voltak kiterítve egymás mellett. A falon Kossuth, Petőfi, Arany János és Vajda János arcképei függtek életnagyságban. Egy fali szekrényben „könyvtár“ volt, s a német könyvek között néhány magyar mű is volt látható. Mindezek engem igazán megleptek. Bámultam, hogy ennyi minden van egy alig 800 lelket számláló kis faluban, melyek közül sok p. o. a mi 6000 lakossal bíró városunkban fel nem található s a melyek nem egy magyar

városunknak is diesőségére válhatnának, mire a jegyző ur még az emeletre vezetett föl, a hol a tánctermüket, az u. n. szalát néztük meg, melyben multságokat rendeznek olykor-olykor jótékony czélukért. Mint hallottam, csak nem rég is tartának egy ilyet az „evang iskola javára“ s ezért még a fölvezető lépcső is fel volt zöldgalyazva. Az ajtó fölött két nemzeti színű zászló volt keresztbe fektetve. Belépve, egy tágas csinos üres teremben találtuk magunkat, a mely hasonlókép fel volt zöldgalyazva; három darab szép csillár függött le a tetőzetről; s oldalt magasan volt a magyar koronával cifrán kifaragott karzat a zenészek számára. A mint a jegyző mondá: ezeket mind az odaváló földművesek faragták és készítették.

Megnéztük az iskolát is, a hol a tanító urak szives készséggel mutogattak meg mindent. Közülök az egyik egy kedves öreg ur egész nyíltan bevallá, hogy ő a hivatalba léptekor még nem beszélt magyarul, de mivel minden évben volt 8—10 magyarajku tanítványa, azoktól egészen megtanult s ma már a tantárgyak felét is magyarul tanítja. „Mert más világ volt egykor, s más világ van ma“ — jegyzé meg az öreg ur. A tiszta rendes iskolában a sok szemléltető képek és térképek között ott volt a Luther és Melancthon arcképe s a diszes iskola nagy fényképe is.

Meglátogattam az egyház agg lelkészét is, egy nyájas kedves öreg urat, a ki meg-

mutatá nekem a templom belsejét is, a melynél én szebb és csinosabbat eddig még nem láttam. Délután a szálloda szép parkjába hitt el magával az öreg ur. Ott gyönyörködve szemléltük a szép fákat s a szebbnél szebb virágágyakat. Elénk beszélgetésbe vegyülve haladtunk egymás mellett a szép séta úton, midőn a csobogó patak mellett, a sűrű fák között, egy útszéli padon két középkorú beteges kinézésű róm. kat. papot láttunk ülve beszélgetni. Közülük érve mind a ketten tiszteletteljesen felállottak s a legszivesebben üdvözölték az öreg evang. papot, a ki mindkettőjükkel kezét szorítva, melegen kérdezősködött hogy létök felől és sajnálkozását fejezte ki, hogy oly régen nem látta őket. Bemutatott engemet is nekik és őket is viszont nekem. A helybeli és egy szomszéd városi plébánosok voltak az illetők. Midőn elváltunk tőlük, az öreg tiszteletes egész őszinte mély részvétellel kezdett beszélni nekem a helyb. plébános állapotáról, hogy még mily fiatal és mennyire beteges s hogy mennyire sajnálja őket stb. Ezeket hallva, egész önkénytelenül szaladt ki a számon az a kérdés: „Tehát jó viszonyban tetszenek egymással lenni?“ Mire az öreg lelkész rám tekintve nyugodtan így felelt: „Oh mi a lehető legjobb viszonyban vagyunk s a hiveink is békében és testvéries jó egyetértésben élnek itt egymással. Talán ott uramöcséméknél ez máskép van?“ — „Bizony minálunk ez sajnos egészen

jól esik lelkünknek az, ha csak ábránd is, kik istenországa egységét hazánkban már a nemzeti egységért való buzgalmunkban is oly forrón óhajtuk.

Egyházi értekezőlet Nagyváradon. A tiszántúli egyházkerület Nagyváradon tartandó egyházi értekezőlete nagyban foglalkoztatja most a nagyváradi ref. egyháztanácsot. — Az értekezőleti tagok fogadására kiküldött előkészítő bizottság már ülésezett a körösparti községi főiskola helyiségében. A fogadtatás részleteinek megállapítása tárgyában másnap a bizottság délután 5 órakor újra ülést tartott.

Gyurátz Ferenc dunántúli kerület főjegyzője és veszprémi egyházmegye esperesére adta szavazatát a pápai ev. egyház, mint a dunántúli ev. egyházkerület leendő püspökére.

A **kolozsvári** ev. ref. theol. fakultáson 37 theologus és 40 tanárképző intézeti tag iratkozott be. Ez utóbbiak közül 6 ág. evangélikus, köztük agárdi volt lelkész Gál Mihály.

Pozsonyi hiteles tudósítás szerint az ottani ág. ev. egyetemes theol. akadémia első évi tanfolyamára 2 mondd két hallgató iratkozott be. Méltán nevezi e jelenséget tudósítónk az idők jelének.

TANÜGY.

Három székfoglaló.

— A sárospataki főiskola tanévnyitató ünnepe. —

Ritka szép ünnep volt az idén a sárospataki főiskola tanévnyitató ünnepe.

Mindig lélekemelő szokott lenni a pillanat, midőn megszólal az ősi alma mater nagy esengetyűje és az iskolai imaterembe szólítja az ifjúságot, a tanári kart, az iskolai felelőségeket és a közönséget egyaránt, hogy Isten segítségül hívása végett összegyűljenek.

De az idén nem egyszerű, hanem négyes örömmünnepe volt az iskolának. A közelmúlt években nagyon meglátogatta a Gondviselés a több százados iskolát. Megfosztotta tanáraitól, öregektől és munkabíróktól vegyesen. Sőt a sok haláleset mellett még a betegség is ritkította a működő tanárok sorát.

Egymásután dőltek ki a sorból *Kun Pál*, *Zsindely István*, *Tarnóczy Tivadar* és *Molnar Lajos*, elvonult a küzdőtérrel negyvenkét munkában töltött év után *Orbán József* s immár két év óta betegeskedik s helyettesítésre kényszerül *Nemes Ferencz*. Ha ezekhez hozzávesszük, hogy a szintén nem régen elhunyt *Emődy Dániel* utóda, *Bartha Béla* dr., lapunk főszerkesztője e tanévben szintén üres helyet hagyott maga után: el-

máskép van" — mondám én. „A mi plébánosaink rendszeren olyan kanonoki vagy püspöki aspiránsok, a kik a mi hiveink erőszakos térítései s a felekezeti gyűlölség folytonos szítása által igyekeznek maguknak érdemeket szerezni további emelkedéseikhez; a kik rólunk templomaikban mint „eretnekekről“ beszélnek s az általuk és hecz káplánjaik által fanatizált és felbujtogatott ügyübb hiveik ha lehetne — bizony ma is nem egy helyen készek volnának ismételni rajtunk Szt. Bertalan éjjelét. No, de jobb erről nem is beszélgetni!“ — mondám lehangelve s másra fordítottuk a beszédünket.

Elhagytam az öreg tiszteletest, elhagytam a jámbor, szorgalmas és barátságos szépesi népet, s a Kárpátok üde légkörét, s ott hagytam köztük a kis fiamat, De a vasuti kupé füledt levegőjében, a vonat egyhangú zakatolásai között mindig csak róluk gondolkoztam. S hazaérve el nem tudom felejtetni azt a rövid másfél napot, a mit ott a magas Kárpátok tövében köztök eltöltöttem. Ma is arról gondolkozom, ma is arról álmodozom, hogy mennyivel hátrább állunk mi igen sok tekintetben a szépesi népnél, s hogy miért nincsen nálunk is minden úgy, miért van mi nálunk majd minden másképen?

Cékus László.

mondhatjuk, hogy az utolsó időben a sárospataki tanári kar teljesen újjászületett.

Kun Pál helyére jött *Rácz Lajos* dr., *Orbán József* helyére ifj. *Zsindely István* dr., kik tavaly, illetőleg harmadéve foglalták el széküket, a *Kun Pál* másik tanszékének új tanárával, *Székely György* dral együtt, míg az idén *Tarnóczy Tivadar* és *Zsindely István* utócai, *Csontos József* és *Ellend József*, valamint a *Nemes Ferencz* helyetteseként már két év óta működő s a múlt tanévben az új, 8-ik jogi tanszékre megválasztott *Finkey Ferencz* dr. foglalták el széküket.

F. hó 7-én reggel 8 órakor kezdődött az ünnepély, az egész közönség részvételével a *Pásztor Sámuel* ének- és zenetanár által vezetett orgonakiséret mellett előadott „*Jövel Szentlélek Ur Isten*“ kezdetű énekkel, mely után *Mitrovics Gyula* főiskolai lelkész mondott imát, melyben az ég áldását kérte a megnyitandó tanévre, melynek végeztével *Dókus Gyula* es. és kir. kamarás, Zemplén vm. főjegyzője és — mint főiskolai világi gondnok — az igazgatótanács alelnöke megnyitotta a tanévet.

Ezután *Finkey József* dr. akadémiai és közigazgató lépett a szószékre s tanévnyitató beszédében felhívta az ifjúság figyelmét a most megnyitandó tanévben végbenemendő ezredéves ünnepélyre, az abból meríthető és merítendő tanulságokra. Hazai történelmünket hívta tanulsággul arra, hogy ezt az ezredévet, mely kis pont, egy pillanatot ugyan az idő végtelenségében, de nagy idő egy nemzet történetében, méltóképpen élte át a magyar, megérdemli, hogy a másodikikat is megérje és átélje! De ez csak egy lehetőség, ha az ezredéves történet nyújtotta tanulságok nem vesznek el, hanem vérévé válnak a nemzet minden tagjának. Legfőképpen pedig az ifjúságnak kell e tanulmányokat szívébe vésnie, mert az ő kezükbe van letéve a második ezredévek kezdete. Valamint akkor, úgy most is az átalakulások korát éljük s midőn „Épül erősségünk s már tornyait rakják,“ a modern Magyarországnak, mely hivatva lesz arra, hogy megkezdje a második ezeret, nem szabad soha elfelednie ezen erősség alapját, a mely nem lehet más, mint a művelt, tanult, képzett, testileg és lelkileg, szellemileg és erkölcsileg erős ifjúság. — A sárospataki főiskola és tanári kara mindig azon volt s ezután is azon lesz, hogy ezt az ideált a saját nevelése ifjúsággal megközelíteni segítsen, kéri tehát viszont az ifjúságot is, vessék szívükbe az első ezredév tanulmányait, igyekezzenek a szerint élni s ha fennakadásuk van: forduljanak bizalommal a tanári karhoz, a felettes hatóságokhoz, kik az ifjúságnak tanulmányaikban vezetői, bajáikban gyámolai; ha megteszik kötelességüket: a siker nem fog elmaradni. Annak reményében, hogy az így fog történni, a tanévet megnyitottnak nyilvánítja. (Lelkes éljenzés.)

Utána *Finkey Ferencz* dr. tartotta meg székfoglalóját. A *büntetőjog alapjáról*, *Ellend József* A *gerjesztett áramok tulajdonságairól* és *Csontos József* A *Hadrianus-korbéli érmekről*. Mindhárom előadás tanúságot tett a fiatal tanerők készségéről, önálló kutatási és bíráló képességéről s szerzőiknek kifogástalan előadási képességéről. Sajnos, lapunk szűk köre nem engedi, hogy az előadások tartalmának ismertetésére is kitérjünk s így kénytelenek vagyunk a szíves olvasót azok ismertetésének élvezetétől megfosztani.

Az előadások után *Dókus Gyula* al-gondnok az új tanárokat hivatalukban az igazgatótanács nevében megerősítette s szerencsét kívánt működésükre. Nevükben *Finkey Ferencz* dr. szólt, kifejezvéen köszönetét mindhármuk nevében megválasztatásukért. Jól esik nekik, ugymond, itt működni, ebben a változatos, de még viszontagságai közt is nevezetes multu főiskolában, mely mindhármuk ideáljának megfelelően, kettőjüknek (6 és *Osontos*) nevelő édes anyja is volt, jól esik munkásaiul vallaniok magukat a pataki főiskolának, mely az igazi, szabad prot. szellemnek mindig melegágya, éltetője volt. Programot működésük irányára adniok

felesleges, elég ha annyit mondanak, hogy a régi szellemben akarnak haladni. Majd a tanuló ifjúsághoz fordult, felszólította, tekintésük őket (a tanárokat) barátaikul, legyenek hozzájuk bizalommal, ők mindig a szeretet és az igazság jelszavát fogják az ifjúsággal szemben irányadónak tekinteni.

Ezzel a szép ünnepély véget ért.

Másnap, vasárnap, mint a tanév első vasárnapján, régi szokás szerint ismét az ifjúságnak volt szánva az istentisztelet. Mivel a nagy ref. templom építés alatt áll, jelenleg a rendes istentisztelet is a főiskolai imateremben tartatik s így ez is ott volt. A 74. Dieséret (Im, bėjöttünk nagy örömmel) egy pár versszakának eléneklése után *Mitrovics Gyula* főiskolai lelkész lépett a szószékre, mint e vasárnapon rendszeren remek beszédet tartott a *Példabeszédek* könyvének ezen igéi felett: „*A tudós embert megerősíti a jóság.*“ Szólt a nevelésnek főelveiről a felvett vezérigék alapján, bemutatta az üresfejú fennhőzést, a tanultságban elbizakodott s magát mindenkinek fölébe helyezni akaró strébert, a tanult, de gögös, a képzett, de a jó szív hiánya folytán mást lenéző s így alapjában műveletlen embert s ezzel ellentétbe állította azt, a kinél az értelmi képzettséggel összhangban a jó szív, az erkölcs is megtalálható, kinek tudományát megnevesíti megkétszerezi becsületessége, jelleme s e példának követésére buzdította az ifjúságot. Vajha nem hiába tette volna!

Kohányi Gyula.

Örömmünnepe s új iskolák avatása. A

legnépesebb alföldi ev. ref. egyházak egyike, *Karczag* e hó 11-én ülte meg temploma 100 éves fennállásának örömmünnepe s ezzel kapcsolatban avatta fel új gimnáziumi épületét és központi leányiskoláját. A kettős ünnepélyre összesereglettek: az egyházi hatóság képviselői, a heves-nagykunsági egyházmegye közgyűlése, a közeli gimnáziumok tanárai s a szomszédos városokból sokan. Ott voltak az egyházkerület képviselőiben: *Kiss Aron* püspök, *Joó István* gimn. felügyelő; a debreczeni egyház részéről: *Kiss Albert*, *K. Tóth Kálmán*; a heves-nagykunsági egyházmegye részéről a papi és világi emberek szokatlanul nagy száma, élükön *Dorogi Lajos* esperessel és *Horthy István* gondnokkal; a debreceni kollégium részéről: *S. Szabó József*, a kisújszállási főgimnázium részéről 6 tanár *Pruzsinszky Pál* igazgató vezetése alatt; a mezőtúri főgimn. részéről *dr. Biatsy József* igazgató. Ott volt a békéscsaba esperes, *Szabó János* s a szomszéd traktusokból: *Erőss Lajos*, *Révész Mihály* lelkészek és mások.

A püspököt előző nap beláthatatlan néptömeg fogadta az állomáson, hová gyűlt az egyh. megye lelkészi kara is. Szép látvány volt a menetet vezető kunsági bandérium is.

Az ünnepély a templomban kezdődött istentisztelettel, mely alkalommal *Madarász Imre* mondott szép hálaimát, *Hajnal Elek* lelkész pedig a templom érdekes történetét olvasta fel. Erre a közönség kivonult a templom előtti térre, hol *Madarász Imre* az egyházkerület gondjaiba ajánlotta az új iskolaépületeket. *Kiss Aron* püspök megkapó szép hasonlattal kezdődő beszédében átvette és imádsággal megáldotta. Végül *Simon Géza* gimn. és *Boros Ambruzs* elemi iskolai igazgatók átvették az iskolák felügyeletét s ígérték azok lelkiismeretes gondozását. Most fehérbe öltözött leányok járultak a püspök elé s hintettek lábaihoz virágot.

Ezek után következett az egyh. megyei közgyűlés.

Délután 2 órakor gazdag közebedet adott az egyház a gymn. tornacsarnokában, a hol egymást érték a szebbnél-szebb felkösöntők. Az ünnepélyes napot este táncmulatság zárta be. Szép jele a vallásos türelemnek és békének, hogy az ünnepélyen a róm. és gör. kat. plébánosok is részt vettek.

Miskolc város *milleniumi* áldozata a reform. gimnázium új épülete javára — a bizottság ajánlata nyomán — 30,000 frt leendő; s az a testvéries intézkedés sem utolsó, a mit az intézet jelenlevő tagjai kilátásba helyeztek, hogy *ezután a tandíjakat*

vallás különbségre való tekintet nélkül egyformán fogják megszabni.

Népoktatás cím alatt a krassó-szörény-megyei tanító egyesület havi folyóiratot ad ki. Szerkesztője **Kárpáti Sándor**.

Komlóssy Arthurnak az „Egyetemi-kör” elnökévé megválasztását bizonyosra veszik. Programbeszédét, melyet a vármegyeház disztermében tegnapelőtt tartott meg — nagy lelkesedéssel fogadták. A választás 14-én lesz.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

A Szalay-Baróti Magyar Nemzet Története c. műből most jelent meg a 21. füzet, mely az Anjouk korát tárgyalja. E füzetben folytatódik Nagy Lajos királyunk dicső uralkodásának története leírása. A füzet képei a következők: Nagy Lajos legyőzi a törököket, s felajánlja a máriaczei képet. Relief-kép a máriaczei templom portáléja fölött. Endre sirtáblája, Johanna királyné ezüst pénze, Nagy Lajos király tornaöltözet. István herceg pecsétje. Zára ostroma, Nagy Lajos aranypénze, Nagy Lajos király első nagy pecsétjének előlapja, Nagy Lajos király második pecsétjének hátlapja, Nagy Lajos bevonul Zarába, Olasz gálya a XIV. századból, Szt. Simon ezüst koporsója.

Bogáti Fazekas Miklós élete és költői működése. Irodalomtörténeti tanulmány. Ilyen címen adott ki **Dézi Lajos**, a debreceni ev. ref. kollégium volt szeniora, jelenleg a budapesti egyetemi könyvtár tisztje egy 50 lapra terjedő füzetet, melyben a XVI. század egyik legérdekesebb irodalmi alakjára igyekszik újabb világosságot vetni. — Így először is azt a tévedést oszlatja el, mintha e nézen két író működött volna, kimutatván, hogy idősb és ifjabb Bogáti Fazekas Miklós tulajdonképp egy és ugyanazon személy. Az életrajzi adatok tisztázása után (született 1550 előtt, meghalt 1598 után) a szerző elsorolja Bogáti munkáit, a melyek közül a maga idejében sokat olvasták a *vitéz Castriot Györgyről, kit a török Szkender bégnek hívott*, szóló históriás énekét; de ennél is nevezetesebb *Zsoltár fordításra*, melyben először nyerte a magyar közönség a teljes zsoltárkönyvet verses formában és a mellyel Bogáti a Szenci Molnár méltó elődjének bizonyította magát. E zsoltárfordításnak nagy jelentősége költői értékén kívül főképp abban áll, hogy egy darabig az unitáriusoknak, majd állandóan a szombatosoknak mintegy hivatalos énekeskönyvük lett, éppen úgy, mint később Szenci Molnár zsoltárai a reformátusoknak. — Kár, hogy a szerző Bogáti e legfontosabb művéről csak futólag emlékszik meg s hogy Bogáti a szombatosághoz való viszonyának fejtegetése elől kitér, mert Bogáti életének és költői működésének határozottan ez a legfontosabb mozzanata.

Annál nagyobb érdeme a szerzőnek, hogy megtalálta és a mennyire lehetett restaurálta Bogáti a még eddig ismeretlen művét, mely *Demetertől*, a Nagy Sándor örökén osztozkodó diadochok egyikéről szól. — E históriás ének töredékeit szerző egy debreceni könyvnek a fedelében találta, melyet aztán a debreceni kollégium könyvtárának ajándékozott. — A töredékek megrongált szövegének összeállítása ugyancsak sok vesződéssel járhatott, mert a verszetnek eleje, közepe és vége egyaránt hiányos; így azonban mégis fogalmat szerezhettünk a mű tartalmáról és irányáról.

Dézsinek ez irodalomtörténeti tanulmánya, mely egyúttal doktori értekezéseül szolgált, tudunkkal első kísérlet az önálló munkásság terén, azért készséggel szemet hunyunk szerkezeti és stiláris fogyatékaire és szívesen kívánunk sikert a szerencsés kezű kutatónak, valamint buzgó kitartást az adrolékosabb irodalomtörténeti és könyvszerkesztői kérdésekkel is örömezt foglalkozó buvárnak.

K. A.

Gábor Áron ágyúöntő műhelye. Az 1848—49-iki magyar szabadságharc története c. mű nagy illusztrált munkából most jelent meg a 43-ik füzet, melyben Gracza György az erdélyi események nyomán rendkívül ér-

dekesen írja le Gábor Áron a székely hős kézdivásárhelyi sgyúöntő gyárárt. Olvasván a kitűnő munka ezen részét, szinte magunk előtt látjuk Gábor Áront, a mint buzdit, munkál és harezol. A füzet egykoru képei ezek: Görgei hadipénztára. Várvédelmi eszköz. Gonykép a Charivári 1848-iki élelapból. Janku és vezértársai. Oláh lándzsa, a melylyel a Brády családöt legyilkolták. Háromszék népe 1848-ban Háromszék vezérférfiai közül. A gyoroki nemzetőrség zászlója. Damjanich tábornok ismeretlen arczképe. Kiss Ernő honvédtábornok pisztolyai. Komáromi várfogoly munkája 1851-ben.

A szenaclió-hajhászás és a közönség izlése. Oriási sikert aratott *Turinban* egy „*A holttest a Póban*” című dráma. A második felvonása e darabnak a halottas kamarát tárja fel, a hol hat holttest van közszemlére kitéve; az ötödik kép pedig a halottas kocsit viszi a szinpadra, — tizenkét festetlen koporsóval s ott felfordul a kocsit, a koporsók lehullanak, s egy feltörik s belőle a hulla ép az arra haladó gyilkos lábai elébe gurul. Ily borzasztó realitásból — a magyar közönség izlése nem kíván.

A Petőfi-társaság legközelebbi ülésén — szept. 7. — *Szana Tamás* titkár bejelentette, hogy „a magyar líra története — 1825. a legújabb korig” — kitűzött pályázat másodszor is eredménytelen, mennyiben a megjelölt határnapig ismét nem adatott be pályamunka.

Róma város-tanácsa pályázatot hirdetett a szept. 20-iki nemzeti ünnep nagy zenekari kísérettel előadandó himnuszra. 347 pályamű érkezett be. A legjobb hármát kinyomatják, s ezek közül is a legjobbat előadják 500 énekes által.

UJDONSÁGOK.

A forráság meghaladta a kánikulai hősségi fokokat is, s nemcsak Olaszországban, hol hasonló forráságra alig emlékeznek, hanem Magyarország területén is. *Fiumében* 35 és fél fok, *Temesváron* 34 fok — C. szerint — volt 6-án árnyékban a meleg.

A Rothschild bankház ellen vetett bomba — *Girard* vegykísérleti igazgató jelentése szerint — 30 gr. klórkált, s 20 gr. közönséges löport tartalmazott s dilleltáns módon készült és ha a gyújtó zsinór meggyújtható lett volna, csak egy méternyi körzetben viendett végbe pusztítást. A palotában az őrséget megerősítették; s *Alfonz* báró nyilatkozata szerint — a merénylet nem fogja öt életmódja megváltoztatására bírni.

Fischer József belügymin. titkár f. hó 5-én a budakeszi kincstári erdőben halva találták meg. A szenvedélyes vadász valószínűleg szerencsétlenség áldozata s fejének felerészét saját fegyverének robbanó golyója rombolta szét. Későbbi vizsgálat halálát rejtélyessé tette, a mennyiben némelyek *amerikai párbajnak*, mások meg adósságesinálásból eredő pénzszavarak miatti öngyilkoságnak is tulajdonítják azt. De ez utolsó hihetlennek látszik, a mennyiben pár ezer forint felől beszélnek, s fel nem tehető, hogy anyja, — ki milliomas hirben áll, s fiával már csak egyedül maradt, — nem lett volna hajlandó fizetni. Inkább hitelt lehet adni tehát az orvosok véleményének, kik a boncolásból megállapították, hogy *szivelzsirosodásban* és *vesezsugorodásban* szenvedett; tehát ha öngyilkoságot forog fenn: gyógyíthatatlan betegség miatt történt.

Szeged köz. bizotts. ülése Kállay Albert főispán elnöke alatt egyhangulag elhatározta, hogy a fegyelmi eljárást a „Népszava” által rágalmozott *Lázár* h. polgármester, *László Gyula* tanácsnok és *Tóth Mihály* főmérnök ellen — bár azt a Brenning-ügyből kifolyólag magok kérték, — *nem rendeli el, mert a kéznél levő iratok arra a legkisebb alapot sem szolgáltatják.*

Nagyklindán Budisin Gávra milliomas és nagybirtokos halt meg, ki szegény emberből önszorgalmával vitte nagyra; de sohase hagyta el egyszerű gazda paraszt életmódját s ruházatát, s ezért nagyrabecsülték.

Fiumében a „Voce del popolo” gyűjtést indított a polgári házasság szerint ott egybekelő első pár számára; a begyűlt összegben valami maradandó becsü emléket vásárolnak. Így tettek Olaszország legtöbb városai, mikor a polgári házasságot életbeléptették.

A magyar uszó-versenyről a bécsi versenyzők augusztus havi vereségük érzetében, mit a magyar uszók ellenében szenvedtek — elmaradtak.

Zelenka Pál újra megválasztása. Mint távirati rovatunkban is olvasható, Zelenka Pált, a tiszai ev. egyházkerület nem rég lemondott kitűnő püspökét a kerület egyházai s iskolái ismét roppant többséggel, majdnem egyhangulag választották meg. Tudósítónk most érkezett levele szerint *Zelenka* 297 szavazatot kapott; kivüle még csak *Farbaky József* nyiregyházi lelkész, a mult választásnál is egyik püspökjelölt, kapott 4 szavazatot. Örvendetes jelenség, hogy a renitens *Arvából* és *Liptó*ból is beérkezett összesen 5 szavazat. — mind Zelenkára. Sajnáljuk, hogy ez 5 szavazó egyházközség nevét még nem ismerjük.

Kolerától való félelmet költött fel az erdélyrészi lakosságban *Horváth* Miklós nagy-szebeni állami tanító koleragyanus tünetek közötti hirtelen halála, s egy *oláh* asszonyé, ki *Vizaknán* a piacon szintén ilyen jelenségek közt halt meg.

A „Pesti Napló” szept. 8-iki számában *László* főherceg szerencsétlen halála alkalmából folyó tanulságnál fogva követeli, hogy minden vadász számára a vadászfelszerelések *sebeszszerzámmal* való kiegészítése az *első segélynyújtás* szempontjából a *nagyobb* társas.-kör- és hajtővagászatoknál *orvos is legyen jelen.*

Nagy-Kikindán Budisin Gávra milliomas és nagybirtokos halt meg, ki szegényemberből önszorgalmával vitte nagyra; de sohase hagyta el az egyszerű gazda paraszt életmódját, s ruházatát, s ezért nagyrabecsülték.

Megőrült. *Schiffer Mór* h-szöledi sak-ter felesége, ki kimondhatlan nyomor s az oriási gondok sulya alatt örültté lett. 9 gyermekét megenni, férjét, hozzátartozóit s látogatóit megölni akarja. Mint nekünk írják, megfelelő helyre szállításának költségeit a jó szívu emberek adták össze.

TÁVIRATOK.

Zelenka Pál újra megválasztása.

Kassa, szept. 12. Kassáról táviratilag jelenti tudósítónk, hogy a tiszai ág. ev. egyházkerület püspökévé, csak a minapában, a Debreczenben tartott egyházkerületi közgyűlésen lemondott *Zelenka Pál*, majdnem az összes szavazatokkal újra megválasztott. Még az árvai és lipői egyházak egy része is részavazott. Az eredményt mindenfelé nagy meglepéssel veszik tudomásul. Mi is szívből üdvözljük a kiváló férfit, egyházkerületének lángbuzgó kormányzóját, a protestáns testvériség és a magyar állameszme hű bajnokát e fényes választási eredmény alkalmából.

A király Bécsben.

Budapest, szeptember 13. Bécsből telegrafálják, hogy a király a csehországi hadgyakorlatról ma hazakerkezett. A bécsiek tüntető melegséggel és lelkesedéssel fogadták az ősz uralkodót.

Leégett papirgyár.

Budapest, szeptember 13. Triesztből jelentik táviratban, hogy ott a világhírű *Nodiánó-féle* papirgyár ma leégett.

A kolera terjed.

Budapest, szeptember 12. Tangerből jelenti a londoni Reuter-ügynökség, hogy ott a kolera borzasztó mértékben terjed.

Lengyel miniszter az osztrák miniszteriumban.

Budapest szept. 12. Bécsi távirat jelenti, hogy gróf Badeni az általa alakítandó miniszteriumban egy lengyel minisztert is fog kineveztetni, még pedig egészen új hatáskörrel. Ezen miniszterhez fognak ugyanis az összes lengyel ügyek elintézés végett jutni.

London, szept. 10. A „Daily News“ örményországi tudósítója jelenti, hogy Erzincgiánban Xeki pasa újabb kegyetlenségeket követett el; öt falut teljesen kiraboltak, a lakosokat kizsárolták, asszonyokon és gyermekeken erőszakot követtek el, hat nőt megölték. Ezen tudósítás valóságáért természetesen a „Daily News“ tudósítóját terheli a felelősség.

A stettini hadgyakorlatok után.

Budapest, szept. 11. A stettini hadgyakorlatok befejezése után a német lapok lelkesülten üdvözlük királyunkat, a ki a stettini szegényeknek 4000 márkát adott.

Főherczegek elutazása.

Budapest, szept. 12. A László főherczeg tenetésén jelen volt főherczegek már mind elutaztak a fővárosból.

Olvasóinkhoz.

Az „Óralló“ erős küzdelmekkel teljes pályafutásának új korszakához ért.

A felelős szerkesztő Magyarországra, a magyarság és a magyar protestantizmus egyik legerősebb vidéki gócpontjába, Debrecenbe tevén át lakását: lapunk is innen folytatja működését.

A helyváltozás nem jelent irányváltozást, sőt abban a lefolyt, már majdnem két esztendő csak jobban megerősít.

Sokkal nemesebb feladatokat tűztünk magunk elé, mintsem hogy egytől is elállhatnánk.

A hamisítatlan, nem alkudozó szabadelvűség, demokratikus haladás, a magyar nemzeti társadalom és állam egysége s erősödése, a magyar protestantizmus érdekeinek belső és külső védelme, menten minden felekezeti elfogultságtól, s emellett a felekezetek közti egyetértésnek és békeségnek munkálása, a folytonos fejlődés alapján álló hitbeli és egyházi életnek, melyet az álfölvilágosodás oly méltatlanul támad, összhangzásba hozatala a valódi felvilágosodással s a haladó, fejlődő emberiség eszmekörével: ime, főbb vonásokban ezek azok az eszmék, melyekért saját érdekeinket félretéve, szellemi s anyagi áldozatok bő mértékét hozva, küzdünk az „Óralló“ban megindulása óta.

Pártonkivüli s felekezeti elfogultság szempontjától ment, tárgyilagossággal szemüvegen át vizsgáltuk mindenkor a politikai, egyházi, iskolai, társadalmi és közgazdasági élet hullámzásait, ismertettük s bíraltuk jelenségeit s a művészet, irodalom, tudomány, erőnk s tehetségünk szerinti hű sáfárokra talált bennünk.

Különös meglepéssel tölt el

bennünket az a tudat, hogy bár első sorban az egységes magyar nemzetet tekintettük s a lelkiismereti szabadság eszményének leghűbb szó-szólói közé tartoztunk; bár egyenként egyenlő figyelemmel kísértük a magyar protestáns egyház minden egyes felekezetének ügyét: de mindenkor e protestáns egyház elvi egységét oltalmaztuk, az egységnek közös organuma voltunk s e téren is hiven követtük az evangéliom szavát: „Uj parancsolatot adok nektek, hogy szeressétek egymást!“ Mint sokszor mondtuk, nem azt keressük, a mi elválaszt, hanem a mi egyesít.

Az egyetemes magyar protestáns egyház körében lapunk a szabadelvű haladás és testvéri szeretet képviselője volt s az is marad.

Az egyházi politikában is a teljes szabadelvűség zászlóvivői közé tartozott s első volt azok között, kik a reformoknak nemesak általános emberiségi, de különösen magyar nemzet, magyar állami jellegtőségére is rámutatva, a protestáns világ rokonszenvét, támogatását követelték e reformok számára.

Az ultramontanizmus és reakció elleni küzdelem, a magyar katolicizmus felmentése a római pápai internacionale járma alól s annak az ó-katolicizmus mintájára való megnevezetése; a zsidóreceptió elfogadása s a felekezeti kényszer eltörlése; a felvilágosult katolicizmus, a haladó zsidóság és többi felekezetek, és az annyiszor félreismeret és megrágalmazott, valójában a legmagasabb emberi célok szolgáltatásában álló szabadkőművesség szorosabb együttműködése a szabad vizsgálódás és haladás eszméjét képviselő protestantizmussal: mindezeknek lapunk hű szó-szólója s nem egy tekintetben *uttörő* képviselője volt.

Büszkén hivatkozhatunk az előkelő magyar sajtó tulnyomó részének elismerő, kitüntető ítéletére.

S most már e központi helyre költözve át, ellátva lapunkat eredeti távirati tudósításokkal s a hírlapirodalom követelményeinek megfelelőleg fejlesztve azt hisszük, hogy többé ez eszmékkel egyetértő közönség sem tagadja meg tőlünk meleg érdeklődését, hathatós pártfogását.

Nem abban áll lapunknak, mint hetenként kétszer megjelenő lapnak jelentősége, hogy a nagyobb napi lapokat kiszorítsa, bár szerényebb vagyoni helyzetű papi, tanító, kisebb földbirtokosi stb. intelligens családok igényeinek magában is megfelelhessen; hanem abban, hogy oly eszméket és irányt képvisel, melyet így egyesítve egy lapban sem találhat fel a művelt közönség.

Az „Óralló“ szabadelvű, a felvilágosodás és lelkiismereti szabadság barátja, párt és szoros felekezeti kötelektől ment, de amellyel hirdeti a valódi hitnek s a feladata magaslatán álló egyházi életnek az emberi társadalomra föltétlen szükségét képező, magasztos mivoltát s védve más felekezetek jogos érdekeit, keresve

velük a testvéri kapcsolatot, különösen szolgál a magyar protestantizmusnak s az egyes magyar protestáns egyházak közötti legszorosabb testvéri kapcsolat eszményének s igyekszik majdani egyesülésük előmunkálatainak végzésére. S mindezek mellett a napi politika, érdekesebb események, közgazdasági fontosabb mozzanatok regisztrálójává, s a nemesebb értelemben vett szépirodalom művelője is levén: nem látszhatik merésznek fentebbi állításunk, mely szerint *lapunk iránya s tartalma semmiféle más organumban föl nem található s egyetlen levén a maga nemében, teljesen méltó a rokongondolkodású közönség pártfogására* anélkül, hogy bármely politikai, egyházi, vagy tanügyi lapnak versenytársa volna.

Az „Óralló“ munkaerői, új, jeles tehetségekkel megsaporodva, maradnak a régiek s e kipróbált gárda képezi a legjobb biztosítékot igéreteink beváltására.

Az „Óralló“ szerkesztősége.

Az „Óralló“ egyelőre legalább, továbbra is hetenként kétszer fog megjelenni, megnagyobbodott terjedelemben számonként *legalább* 6—6, esetleg 8 oldalon.

Előfizetési ára marad a régi, negyedévre 1 frt 50 kr., félévre 3 frt, egész évre 6 frt.

Egyházi, iskolai és világi hirdetéseket rendkívül jutányosan közlünk s kérjük ez irányban is a közönség nagybecsű pártfogását.

Ujjonnan belépő egész éves előfizetőink, míg a készlet tart, ingyen kapják meg Csengey Gusztáv az „Óralló“-ban megjelent nagyérdekű, költői szépségekben gazdag regényének, az „*Ida emléké*“-nek különnyomatát, 364 oldalt. E kedvezmény áll azokra is, kik negyedévenként fogják beküldeni az előfizetési díjakat, de a lap járatására egész évi kötelezettséget vállalnak. Az „*Ida emléké*“-nek megküldésére vonatkozó kívánatot kérjük határozottan jelezni. Nem előfizetőknél e regény füzetenül 1 frt 20 kr.

Az előfizetési pénzek, kellemetlenségek elkerülése végett mindig előre küldendők be.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, hova a lap szellemi és anyagi részére vonatkozó összes közlemények küldendők: Debrecen, Kis-Csapó-utca 388. sz.

Megjegyezzük, hogy azon protestáns lelkészek, kiknek kártaszterű fizetésük a 700 frtot meg nem haladja, továbbá protestáns segédlelkészek és tanítók, az „Óralló“-t, ha legalább félévre fizetnek elő, félévre 2 frt 25 krért, egész évre 4 frt 50 krért kapják.

A lap szétküldésénél, vagy az előfizetések, hirdetési díjak körül felmerült reklamációk a kiadóhivatalba küldendők.

Tisztelettel

Az „Óralló“ kiadóhivatala.

MÁS VÁLLALAT MIATT.

MÁS VÁLLALAT MIATT.

Gyermek-játék, diszműaru stb. kereskedéssel
FELHAGYNI SZÁNDÉKOZOM,
 minél előbbi üzletbonyolítás szempontjából

— az összes áruimat —
rendkívül leszállítottam.

A helybeli és vidéki igen tisztelt vevő közönségnek eddig irántam tanúsított szives bizalmát megköszönve, annak idején bátor leszek új vállalatomról értesíteni.

Tisztelettel

Baum Miksa.

MÁS VÁLLALAT MIATT.

MÁS VÁLLALAT MIATT.

„BIKA“ szálloda Debreczenben.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a

„BIKA“ szállodát átvettem,

annak kávéházát, éttermeit, sörcsarnokát és magát a szállodát is teljesen újonnan felszereltem.

A m. t. utazó közönségre tekintettel a szobákat fényesen berendeztem, még pedig a szobákat kivétel nélkül acél butorizzal.

Ajánlom elsőrangú szállodámat a n. é. közönség szives pártfogásába azon ígérettel, hogy egy kiszolgálás, mint ár tekintetében is teljes megelégedését kiérdemelni főtörekvésem lesz.

Tisztelettel

Tatár Gusztáv

a „Bika“ szálloda bérlője, Debreczen.

Tóth Béla

gyógyszertára
DEBRECZENBEN.

Van szerencsém értesíteni a t. közönséget, hogy

SÓSBORSZESZ

készítményemet, mely saját felügyeletem alatt készül, a forgalomnak átadtam.

Sósborszeszemnek vegytisztasága és gyógyhatása felől teljes biztosítékot nyujtok, és mindazon betegségeknek, a hol a sósborszesz szükséges, a saját készítményemet ajánlom.

Tisztelettel

Tóth Béla
gyógyszerész.**Raktárak Debreczenben:**

Csanak József	Leidenfrost Ármin	Rickl J. Zelmos
Ganovszky Lajos	Lusztig Károly	Szabó Zsigmond
Gerébi Fülöp	Molnár Lajos	Szent-Királyi Tivadar
Király János	Parti Ferencz	Tóth Kálmán
Kovács Mihály	Radeczky József	Tóth Sándor és
Kún József	Raics Gyula	Varga Lajos uraknál,

valamint gyógytáramban.

➡ Egy nagy üveg 90 kr., kis üveg 45 kr. ➡

Szives tudomásul!

Az egész országban oly nagy hírnévnek örvendő

brassói és gácsi

gyapjuposztókból

már raktárunkra érkeztek az

őszi és téli ujdonságok.

Mindég készletben vannak

FIU INGEK

darabja 1 frt 25 kr.

Férfi Chiffon ingek

1 frt 50 krtól kezdve.

A hírneves Schroll-féle Chifonokból

1.90, 2.20, 2.60

GALLÉROK, KÉZELŐK,

nyakkendők, harisnyák,

ESERNYŐK

1 frt 10 krtól kezdve.

Szabó Lajos fiai

Debreczen, Rózsater.

Kívánatra vidékre mintákat készséggel küldünk.

STEIER GYULA

férfi szabó.

A legválasztékosabb szövetből

készít

elegáns ruhákat.

Saját szövet raktár.

DEBRECZEN,főtér, Báró Josincziné házában,
szemben a „Hungáriával.“**Szolid jutányos árak.**

Szives megrendelést kér

Steier Gyula.

Az államilag engedélyezett

Magyar osztálysorsjáték

I. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. október 16—19. g.

	korona	korona
1 nyerem. á	80000 =	80000
1 " " "	60000 =	60000
1 " " "	40000 =	40000
1 " " "	30000 =	30000
1 " " "	20000 =	20000
1 " " "	15000 =	15000
1 " " "	10000 =	10000
2 " " "	8000 =	16000
8 " " "	4000 =	32000
10 " " "	2000 =	20000
13 " " "	1000 =	13000
100 " " "	400 =	40000
860 " " "	200 =	172000
6000 " " "	80 =	720000
10000 nyeremény	összesen	1268000

az 1896. ezredéves kiállítás alkalmából.

Kibocsátás 100.000 sorsjegy

31.499 nyereménnyel és egy jutalomdíjjal.

A nyeremények minden levonás nélkül fizetendők ki. A huzások államfelügyelet és kir. közjegyző ellenőrzése mellett történtek.

Legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben.

1.000.000

korona

Az I. osztály huzása után vásárolt sorsjegyekért az I. osztály díja után fizetendő.

II. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. december 6—14-ig

	korona	korona
1 jutalom	600000 =	600000
1 " " "	400000 =	400000
1 " " "	200000 =	200000
1 " " "	100000 =	160000
1 " " "	50000 =	50000
2 " " "	20000 =	40000
2 " " "	15000 =	30000
4 " " "	10000 =	40000
10 " " "	8000 =	80000
27 " " "	6000 =	162000
100 " " "	2000 =	200000
200 " " "	1000 =	200000
1150 " " "	200 =	230000
20000 " " "	100 =	200000
21499 nyerem. és jutalom		4332000

E 49 nyeremény közül az utoljára kihuzott kapja a 600000 korona díjat.

AZ I. OSZTÁLYU SORSJEGYEK ÁRAI:

$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	sorsjegy
40.—	4.—	2.—	korona

A TELJES (mindkét osztályra érvényes) SORSJEGYEK ÁRAI:

$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	teljes sorsjegy
80.—	8.—	4.—	korona.

Valamennyi sorsjegyek a falragaszok által megjelölt eladási helyeken kaphatók.

Budapest 1895. augusztus hóban.
Andrássy-ut 5. szám.

Magyar Osztálysorsjáték Igazgatóság.

Sorsjegyek eladására való átvétele iránti megkeresések hozzánk intézendők.

Első államilag engedélyezett

Magyar Osztálysorsjáték

az Ezredéves kiállítás alkalmából Budapesten, 100,009 sorsjegy.

31499 két osztályba beosztott pénznyereményekkel és egy jutalommal

5 millió 600,000 korona összértékben

minden levonás nélkül készpénzben fizetendő. — Legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

➔ Első huzás 1895. október 16—19 BUDAPESTEN. ➔

Eszertint ajánlom és utánvét mellett köldök szét

eredeti sorsjegyek az I-ső osztály részére

eredeti teljes sorsjegyek, melyek mind a két huzásban érvényesek

$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{20}$	korona.
40.—	20.—	8.—	4.—	2.—	korona.
$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{5}$	$\frac{1}{10}$	$\frac{1}{40}$	korona.
80.—	40.—	16.—	8.—	4.—	korona.

Tejjes sorsjegyek, a melyek az első osztályban nyereménnyel kibuzatnak, egyszermind a nyereménnyel az előlegesen a második osztályra vonatkozó betét fizettetik vissza. — Megrendelések postautalvány útján lehetőleg a cím igen pontos megjelölésével keretnek.

HEINTZE KÁROLY fő-elárusító

Budapest, szervita-tér 3.

Check-Conto: Magyar postatakarékpénztár 3960. — Stürgöny-czim: LOTTOHEINTZE Budapest. — Vidéki megendelők porto fejében 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért, továbbá minden egyes nyereményjegyzékért 20 fillért sziveskedjenek külön mellékelni.

Lottógyűjtődék, viszontelárusítók s ügynökök mindenhol felállíttatnak.